

УДК 378.014.53:351.851(045)

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-4.11>**I. М. Шоробура**доктор педагогічних наук, професор, ректор
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ ЯК ОСНОВНОГО НАПРЯМУ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглянуто принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики. Вітчизняні науковці розрізняють три групи принципів державного управління. Функціонування державно-громадської системи управління освітою неможливе без добровільної активної участі в управлінні представників широкої громадськості. На сучасному етапі в Україні при органах влади створено громадські ради, колегії, представників громадськості введено до складу колегій.

Громадсько-державне управління освітою – це поєднання діяльності громадських і державних суб'єктів управління, що впроваджують узгоджену освітню політику в інтересах людини, громади й держави на основі демократичних процедур самоуправління та співуправління. Сьогодні в освітній сфері є три рівні державного управління: національний, регіональний і районний рівень. Вчені вивчають принципи громадсько-державного управління освітою. Принципами формування державно-громадських відносин в освіті є законність прийнятих рішень, демократія, відповідність змісту управлінської діяльності та форм суспільного управління, стимулювання громадської активності, перспективність цілей громадського управління, колективне прийняття рішень та індивідуальна відповідальність, ротация учасників громадського управління, особиста зацікавленість учасників, взаємодія дорослих і дітей, поєднання традицій та інновацій. До основних принципів демократизації освіти можна віднести такі: рівні можливості, співробітництво, різноманітність, відкритість, регіоналізацію, громадсько-державне чи державно-громадське управління, самоорганізацію та інше. Перспективи подальших розвідок щодо державно-громадського управління освітою ми вбачаємо в питанні спрямування діяльності державних установ на залучення потенціалу неурядових інституцій громадянського суспільства.

Ключові слова: освіта, управління, принципи, принципи державно-громадського управління.

Постановка проблеми. Зусилля органів управління освітою та організацій громадянського суспільства в галузі реформування освіти спрямовані на: підвищення якості української освіти відповідно до європейських стандартів; створення сприятливих умов для ефективної роботи закладів освіти й посилення суспільного контролю за виконанням чинного законодавства в системі сучасної освіти; внесення нових пропозицій щодо реформування підходів і методів у роботі її структур.

Головним завданням державно-громадського управління є забезпечення діалогу структур державного управління з органами громадського самоврядування, установами рівноваги між державним регулюванням і процесами самоорганізації, що відбуваються в соціально-педагогічних системах. Крім того, завданнями такого управління є реалізація законодавчо визначених прав педагогів, учнів та їхніх батьків на участь в управлінні навчальним закладом; демократизація державного управління освітою; задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу; розвиток узгоджувальних механізмів розв'язання суперечностей і конфліктів між усіма суб'єктами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвиток державно-громадського управління освітою висвітлюється у працях В. Авер'янова, В. Бакуменко, М. Князева, В. Лугового, В. Майбороди, Н. Нижника та інших. Питання досліджувалися Л. Карамушкою, Б. Ніловим, А. Остапенко, Н. Островерховою, В. Пікельною та іншими. Наукові основи державно-громадського управління освітою розглядали В. Афанасьєв, Є. Березняк, Д. Гвішіані, М. Дарманський, Д. Дейкун, О. Зайченко, С. Калашнікова, Л. Калініна, Ю. Конаржевський, Ф. Штикало та інші вчені. Питання державно-громадського управління досліджували В. Бочкар'єв, А. Гошко, В. Грабовський, Г. Єльнікова, О. Зайченко, М. Комарницький, В. Князев, Т. Шамова та інші науковці.

Мета статті – проаналізувати принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики.

Виклад основного матеріалу. Під державно-громадським управлінням освітою найчастіше розуміється процес поєднання різноспрямованої діяльності державних і суспільних суб'єктів управління в інтересах людини, соціуму, влади.

Головною перевагою цього типу управління вважається оптимальне задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу в процесі зваженої взаємодії громадськості та владних структур. Важливо наголосити саме на гармонійному поєднанні в державно-громадському управлінні загальнодержавних регулювань та індивідуальних суспільних ініціатив і визначальній ролі останніх як фактора, що сприяє децентралізації управління освітою й автономізації діяльності навчальних закладів [10].

Державно-громадське управління освітою визначається як інтеграція трьох напрямів роботи: демократизації діяльності органів державної влади й управління освітою; розвитку самоврядних асоціацій учасників освітньої діяльності (професійних асоціацій педагогів, органів учнівського й батьківського самоврядування всіх рівнів); організації громадських органів управління освітою, де представлено всі верстви населення [9].

Сьогодні в освітянській сфері є три рівні державного управління: національний (Міністерство освіти і науки України (далі – МОН), міністерства та відомства України, Вища атестаційна комісія (далі – ВАК)); регіональний (управління освіти областей України); районний (органи місцевих державних адміністрацій, районні відділи освіти, відділи освіти об'єднаних територіальних громад) рівні.

Успішними стають ті навчальні заклади, керівництво яких розуміє, що батьки як частина колективу найбільше зацікавлені в ефективній роботі закладу. Сучасний заклад освіти повинен не лише надавати освітні послуги учням, але й залучати громаду до розв'язання соціальних та інших проблем, які виникають перед освітою [6].

Як стверджує О. Пастовенський, громадсько-державне управління освітою – це поєднання діяльності громадських і державних суб'єктів управління, що впроваджують узгоджену освітню політику в інтересах людини, громади й держави на основі демократичних процедур самоуправління та співуправління із забезпеченням пріоритету прав громадськості [12].

Я. Гречка зазначає, що державно-громадське управління освітою – це процес управління із залученням громадськості, спрямований на децентралізацію управління, самоврядування в освіті, усупільнення навчальних закладів і надання їм автономії [3].

Ознаками державно-громадського управління освітою, на думку В. Бочкарьова, є: наявність державної структури управління освітою, в якій кожен суб'єкт управління наділений конкретними повноваженнями та відповідальністю; наявність громадської структури управління освітою, всі суб'єкти якої наділені реальними повноваженнями та відповідальністю; узгоджений розподіл повноважень і відповідальності між державними та громадськими

суб'єктами управління освітою на всіх його рівнях; погоджена органами державного і громадського управління освітою система розв'язання суперечностей і конфліктів, що можуть виникати між ними [1].

Державно-громадське управління загальною середньою освітою, за Г. Тодосовою, є видом соціального управління на основі взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства через систему взаємоузгоджених політичних, економічних, соціальних, організаційних і правових процесів, засобів, методів, зв'язків [16].

Якщо розглядати заклад освіти як відкриту соціально-педагогічну систему з притаманними їй зовнішніми і внутрішніми соціальними утвореннями, то їхня взаємодія в контексті управління реалізується в державно-громадське управління. К. Переславцева сформулювала такі принципи формування державно-громадських відносин в освіті: законність прийнятих рішень, демократія, відповідність змісту управлінської діяльності та форм суспільного управління, стимулювання громадської активності, перспективність цілей громадського управління, колективне прийняття рішень та індивідуальна відповідальність, ротація учасників громадського управління, особиста зацікавленість учасників, взаємодія дорослих і дітей; поєднання традицій та інновацій [13].

Проаналізувавши теоретичні аспекти державно-громадського управління закладом освіти, можна зробити висновок, що його реалізація ґрунтується на засадах законності, гласності, колегіальності та відкритості прийняття рішень, прозорості виконання ухвалених рішень, добровільності, рівноправності, демократії, публічності.

Л. Гаєвська виділяє такі принципи: незалежності й паритетності органів державного та громадського управління освітою; комплексного використання економічних та інших ресурсів держави й суспільства суб'єктами державно-громадського управління освітою; цільової спрямованості діяльності суб'єктів державно-громадського управління освітою на реалізацію потреб та інтересів учасників освітнього процесу, суспільства, держави; правової обґрунтованості домагань учасників освітньої діяльності на участь у державно-громадському управлінні загальною середньою освітою як на рівні загальноосвітнього закладу, так і на місцевому, регіональному та центральному рівнях; відкритості й гласності, згідно з яким діяльність суб'єктів державно-громадського управління освітою відкрита для всіх учасників освітнього процесу та забезпечується одержанням інформації; свободи й самодіяльності, що означає можливість кожного суб'єкта державно-громадського управління освітою вільно обирати методи й засоби здійснення управлінської діяльності та виявляти при цьому активність і самодіяльність; узгодженого розподілу повноважень і сфер відповідальності

між державними й громадськими органами управління освітою на кожному її рівні й етапі функціонування та розвитку; надання повноважень органам управління освітою в державній вертикалі згори донизу, у громадській навпаки – знизу догори; цивілізованого розв'язання конфліктів і суперечностей між державними і громадськими органами управління на кожному рівні управління шляхом застосування загальноприйнятих узгоджувальних механізмів і процедур [2].

Вітчизняні науковці розрізняють три групи принципів державного управління: загальносистемні, структурні та спеціалізовані [4]. До загальносистемних принципів належать такі: принцип об'єктивності управління; демократизму; правової впорядкованості; законності; розподілу влади; публічності; поєднання централізації та децентралізації. Принцип об'єктивності державного управління є відправним і зумовлює необхідність врахування у всіх управлінських процесах вимог об'єктивних закономірностей і реальних можливостей суспільних сил. Принцип демократизму відтворює народовладдя в державному управлінні й передбачає встановлення глибоких і постійних взаємозалежностей між суспільством і державою. Принцип правової впорядкованості державного управління об'єктивно зумовлює необхідність, головним чином, законодавчого визначення основних аспектів цілей, функцій, структур, процесу, самих принципів державного управління. Доповнюється цей принцип принципом законності державного управління, який передбачає встановлення чіткого в розумінні й послідовного в реалізації режиму повсюдного та повного виконання законів і нормативно-правових актів. Принцип поділу влади в державному управлінні служить створенню демократичної, правової організації державної влади.

Серед загальносистемних принципів слід виділити принцип публічності державного управління, який передбачає доступність державного управління для громадян [8].

Принцип поєднання централізації й децентралізації означає, що державне управління має бути побудоване на засадах розумного співвідношення концентрації влади та децентралізації.

У групі структурних принципів виділяють такі: структурно-цільові; структурно-функціональні; структурно-організаційні; структурно-процесуальні принципи. Структурно-цільові принципи включають: узгодженість цілей державного управління між собою; взаємодоповнюваність цілей, коли одна ціль сприяє іншій і підсилює її; підлеглість часткових, локальних цілей загальним (стратегічним); послідовність у досягненні всієї сукупності цілей державного управління. До структурно-функціональних принципів належать такі: диференціація та фіксування функцій шляхом видання правових норм; сумісність функцій у межах компетентно-

сті одного органу, декількох органів, підсистеми і загалом організаційної структури державного управління; концентрація, що зумовлює надання одному органу сукупності управлінських функцій і відповідних ресурсів для забезпечення потужної управлінської дії на керовані об'єкти.

До структурно-організаційних принципів належать такі: єдність системи державної влади; територіально-галузевий, який зумовлює залежність організаційних структур від території, галузі виробництва та обслуговування; різноманітності організаційних зв'язків органів державної влади та місцевого самоврядування в системі державного управління; поєднання колегіальності й одноосібності в окремих органах влади та місцевого самоврядування; лінійно-функціональний принцип, який розкриває зміст і обсяг підлеглості та управлінської взаємодії в організаційній структурі державного управління. [17].

До структурно-процесуальних, які організують державно-управлінську діяльність і широко застосовуються, належать принципи: відповідності елементів (методів, форм і стадій) управлінської діяльності органів державного управління їхнім функціям і організації; конкретизації управлінської діяльності й особистої відповідальності за її результати; стимулювання раціональної та ефективної управлінської діяльності.

Соціально-політичні принципи, по-перше, відображають політичну лінію держави з питань організації та діяльності органів виконавчої влади. По-друге, фіксуються як юридичні правила, дотримання яких необхідне для правильного й ефективного функціонування всіх ланок системи державного управління. По-третє, визначають і закріплюють найбільш суттєві сторони організації та діяльності апарату управління, його взаємовідносини з різними об'єктами державного управління. По-четверте, вони є спільними для всіх галузей і сфер державного управління, для всіх його суб'єктів і об'єктів [7].

Систему соціально-політичних принципів становлять: широка участь громадян в управлінні справами держави й суспільства; централізм в управлінні; рівноправність націй; дотримання законності; позапартійність.

Участь громадськості в державному управлінні підвищує його результативність, допомагає виявляти й усувати недоліки в діяльності виконавчо-розпорядчих органів, стимулює соціальну активність громадян, їхню зацікавленість в успішному вирішенні державних справ.

Велике значення в управлінні державними справами належить професійним спілкам і трудовим колективам, які переважно формують економічну політику держави на конкретних підприємствах. І, що основне, трудові колективи – це як барометр, який визначає ефективність діяльності органів виконавчої влади держави.

Суть принципу законності полягає в тому, що держава, її органи та посадові особи діють на основі дотримання законності, забезпечують охорону правопорядку, інтересів суспільства, прав і свобод громадян. Державні органи та громадські організації, їхні посадові особи зобов'язані дотримуватись Конституції і законів України. Отже, додержання принципу законності в державному управлінні передбачає: утворення управлінських органів на підставі суворого додержання чинного законодавства; функціонування державних органів і органів місцевого самоврядування виключно у межах правових приписів; високу свідомість і дисциплінованість службовців апарату управління.

Громадська думка відображає уявлення (оцінки, судження) найактивнішої частини населення щодо ефективності, корисності, правильності управлінських рішень. Вона є масивом інформації для суб'єктів державного управління.

Принцип поєднання державного управління та громадського самоврядування в освіті постає одним із найменш реалізованих на практиці та найбільш витребуваних нагальними потребами реформування освіти, переходу до демократичних зразків освітніх систем.

Сучасна система управління сферою освіти за найкращими світовими зразками повинна розвиватися як державно-громадська чи навіть громадсько-державна. Філософія становлення громадянського суспільства обґрунтовує підвищення ролі громадських інституцій у визначенні змісту освіти, у моніторингу її якості, у різноманітних засобах і шляхах досягнення цих цілей.

Звернемо увагу, що вплив інституцій громадянського суспільства на політику держави відповідає ustalеним світовим стандартам, а підвищення цього впливу відповідає тенденціям становлення інформаційної цивілізації та сучасним науковим підходам, зокрема, синергетичному дискурсу. Висновки синергетики щодо важливості процесів саморегуляції складних відкритих динамічних систем репрезентовано у вітчизняних нормативно-правових документах.

Під соціальним управлінням розуміють вплив на суспільство з метою його упорядкування, збереження якостей, специфіки, удосконалення й розвитку; це цілеспрямований, планомірний і систематичний інформаційний вплив суб'єкта управління на його об'єкт із коригуючим врахуванням змін, що відбуваються в останньому.

При цьому під громадськістю розуміються організовані структури, що відображають інтереси соціальних груп у системі освіти й не підпорядковуються органам управління освітою, наприклад: безпосередньо не пов'язані зі системою освіти (об'єднання роботодавців, творчі спілки, наукові установи); ті, що об'єднують працівників освіти (асоціації педагогів дослідників, асоціації керівників шкіл); що об'єднують учасників навчально-виховного процесу (бать-

ків, учнів); що забезпечують систему освіти певними ресурсами (шляхом позабюджетних коштів – проєктні групи, дослідницькі лабораторії, тимчасові науково-дослідницькі колективи тощо). Ці структури можуть бути постійними (асоціації, об'єднання, ради, некомерційні партнерства) або тимчасовими (зібрання, наради, конференції).

Державно-громадське управління освітою розвивається на основі принципів, що передбачають насамперед відкритість, демократичність, взаємодію, узгодженість, участь і спільне управління. Суттєвою ознакою, що характеризує перехід до державно-громадського управління освітою, є створення недержавних структур, які розширюють можливості шкіл у виборі шляхів свого ресурсного забезпечення (центри освітніх технологій, ресурсні центри, фонди та інші структури з підтримки освітніх ініціатив тощо).

До основних принципів демократизації освіти можна віднести такі: рівних можливостей, співробітництва, різноманітності, відкритості, регіоналізації, громадсько-державного чи державно-громадського управління, самоорганізації. Виокремлюють їх на основі рівнів управління: учень або студент (самоорганізація), вчитель чи викладач як керівник учнів чи студентів (співробітництво), освітній заклад чи установа (відкритість), система загальноосвітніх шкіл, професійних училищ, ЗВО (різноманітність), регіон (регіоналізація), суспільство (принцип рівних можливостей) і держава (громадсько-державне управління).

Принцип рівних можливостей означає, що в демократичному суспільстві кожен громадянин повинен мати можливість одержання як загальної, так і професійної освіти на будь-якому доступному для нього рівні.

Принцип різноманітності освітніх систем означає їхню багатокладність, альтернативність, різноманітність освітніх програм, змісту, форм і методів навчання, диференціацію та індивідуалізацію останнього.

Принцип співробітництва передбачає встановлення в закладі атмосфери взаєморозуміння, довіри та взаємної вимогливості педагога й учнів чи студентів. Керівники закладів освіти покликані створювати в них невимушену, творчу, демократичну атмосферу. Принцип відкритості означає подолання замкнутого (ідеологічного, економічного, педагогічного тощо), корпоративного, відомчого укладу та духу закладів освіти. Принцип регіоналізації освіти означає передусім доцільний добір змісту освіти, тобто відмову від повсюдно уніфікованих навчальних планів і програм. Передбачається перехід від відомчої орієнтації до регіональної. Принцип самоорганізації навчальної діяльності учнів чи студентів передбачає, що в нових соціально-економічних умовах по-новому треба будувати освітній процес – у центрі уваги має бути самостійна робота учня чи студента, самоорганізація навчальної діяльності.

Логічним продовженням попередніх настанов виступає принцип прямого спілкування, суть якого вбачаємо в інформаційно-комунікаційній взаємодії, відкритих діалогах представників органів місцевого самоврядування та громадськості. Одним із важливих принципів залучення громадян до розроблення, прийняття та контролю за виконанням рішень є принцип координованості дій суб'єктів. Інформація, яка подається громадськості управліннями (відділами) виконавчих комітетів міст обласного підпорядкування, структурними підрозділами освіти виконавчих органів об'єднаних територіальних громад, й оцінка діяльності відповідних органів, яка дається громадами, не повинні суперечити одна одній, бо від цього залежить взаємодовіра. І навпаки: якщо відсутній принцип координованості дій, то знижується довіра громадян до будь-якої інформації, пропозицій, аргументів і до джерела інформації та до органів місцевого самоврядування взагалі.

Логічним продовженням попередніх настанов виступає принцип прямого спілкування, суть якого вбачаємо в інформаційно-комунікаційній взаємодії, відкритих діалогах представників органів місцевого самоврядування та громадськості. Працівникам освіти потрібно максимально зменшити кількість бар'єрів у інформаційних потоках: від органів самоврядування до громадськості. Дотримання названих принципів, правильно організований зворотний зв'язок сприятимуть налагодженню ефективної роботи із залучення громадськості до управління загальною середньою освітою та спонукають до гнучкості, надають змогу своєчасно й швидко реагувати на потреби кожної із соціальних груп, спільними зусиллями досягати поставленої мети. Однак взаємодія, діалог із громадськістю не можуть бути ефективними без чітко визначених соціально значущих цілей. Важливо, щоб запропонована представниками місцевого самоврядування мета освітньої політики відповідала запитам та інтересам міської громади загалом, тобто тому, що запропоновано державою, для чого, які результати очікуються та які прогноуються наслідки. Громадськості треба надати інформацію, чому було розроблено таку освітню політику, на якій підставі і за яких умов її було обґрунтовано та в інтересах кого вона втілюється на сучасному етапі і є важливою. Для громади й подальшої відкритої діалогової взаємодії важливо знати аксіологічні засади, тобто той спектр цінностей, які визначаються філософським, ідеологічним та етичним світоглядом реформаторів освіти та розробників освітньої політики. Мета такого діалогу має чітко визначати перспективи їхньої взаємодії та, відповідно, реалізовуватися у формі конкретних завдань і зобов'язань – зрозумілих і здійснених, виконання яких можна й треба оцінювати.

Одним із важливих принципів є принцип довіри. Цей принцип визначають і вивчають представники найрізноманітніших галузей наук – психо-

логи, філософи, політологи, соціологи, юристи і значно рідше педагоги. Вагомий внесок у формування теорії довіри зробили Е. Еріксон, Е. Гідденс, К. Роджерс, Дж. Равен, А. Селігмен, Ф. Фукуяма, П. Штомпка та інші вчені [5; 14; 15; 18]. Зважаючи на суттєвий науковий здобуток, отриманий названими та іншими вченими, спробуємо педагогізувати поняття довіри як загальнонаукового феномена, взаємопов'язаного з названими вище принципами. Крім того, принцип довіри передбачає наявність у суб'єктів управління сформованості комунікативних умінь, дотримання доброзичливості в спілкуванні, відповідальності за спільну діяльність та її результати, взаємоповагу, чесність, відкритість і врахування думок і пропозицій членів громади.

До вищеокреслених принципів важливо додати й принцип діалогу. За державно-громадського управління загальною середньою освітою у взаємодії з громадами малих міст він забезпечує безпосереднє особистісне спілкування відповідних партнерів. Цей принцип діалогу змушує слухати, чути, діяти, тобто діалог завжди передбачає бажання співрозмовників чути й розуміти один одного. Правильне використання діалогу ґрунтується на засадах сприяння спілкуванню, прагнення до взаєморозуміння, злагоженої взаємодії. Від культури спілкування учасників діалогу, умінь його вести залежить результат співпраці та досягнення мети. Логічним є виокремлення принципу – права кожного на власну гідність і честь, суть якого полягає насамперед у недоторканності цінностей.

Важливим є принцип адаптації, за якого система може саморегулюватися за зміни характеристик об'єкта керування, не залежатиме від зміни зовнішніх умов. Варто звернути увагу на те, що принципи, які окреслили вітчизняні та зарубіжні вчені, спонукають керівників відділів освіти спрямувати діяльність навчальних закладів у річище громадсько спрямованого управління ними, сутність якого полягає в забезпеченні адаптації та узгодженні завдань щодо залучення батьків і жителів громади до вирішення соціальних та інших проблем, які стоять як перед школою, так і перед громадою, що надасть можливість школі стати культурним, громадсько-ресурсним центром мікрорайону або всього міста. Переконані, що реалізація при цьому школою (учнівського, учительського та батьківського колективів) принципу ініціативності дасть поштовх до розвитку місцевої громади та викличе в неї довіру до школи. Саме педагогічний колектив, включаючи в процес управління батьків, учнів, громадськість, створить сприятливі умови для адаптації дітей до життєдіяльності, виховуватиме в них соціальну активність як майбутніх громадян демократичної держави.

Цікавим є принцип компліментарності (додатковості), суть якого полягає в тому, що знання потребують доповнення, додатковості, інакше кажучи, найвища істина мудрості не являє собою щось вичерпне, абсолютне, а є тільки відносною [11].

Висновки і пропозиції. Отже, розгляд принципів управління освітою у взаємодії з громадськістю показав, що вони є цілісною сукупністю науково обґрунтованих і практично перевірених положень державно-громадського управління та розвитку місцевого самоврядування, які діють у тісному взаємозв'язку та мають змогу забезпечити відкритість, динамічність, адаптивність системи.

Список використаної літератури:

1. Бочкарев В.И. Концепция государственного-общественного управления общим образованием. URL: <http://www.doxa.ru/obr/sobranie/Conf1.htm> (дата звернення: 04.05.2020).
2. Гасвська Л.О. Развитие державно-громадського управління загальною середньою освітою в Україні (друга половина XIX ст. – початок XX ст.): автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Національна академія Державного управління при Президенті України. Київ, 2010. 36 с.
3. Гречка Я.Р. Особливості державно-громадського управління освітою Польщі. Київ : Академія муніципального управління, 2009. 20 с.
4. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 432 с.
5. Эрикссон Э.Д., Гидденс А. The Consequences of Modernity. Stanford University Press, 1990. 188 p.
6. Ельникова Г.В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління. *Директор школи*. 2003. № 40–41.
7. Желюк Т.Л. Державна служба : навч. посібник. Київ : ВД Професіонал, 2005. 576 с.
8. Журавський В.С. Методологічні проблеми дослідження політичної системи. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 64 с.
9. Камінська Є.І. Державно-громадське управління в загальноосвітньому навчальному закладі. Харків : Вид. гр. «Основа», 2013. 112 с.
10. Лебідь Є.М. Державно-громадський тип управління освітою: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://www.europerexhi.kiev.ua> (дата звернення: 04.05.2020).
11. Лісова Н.І. Державно-громадське управління розвитком загальної середньої освіти в малих містах України : монографія. Черкаси : Видавець Пономаренко Р.В., 2018. 360 с.
12. Пастовенський О.В. Громадсько-державне управління загальною середньою освітою в регіоні : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2015. 44 с.
13. Переславцева Е.В. Развитие государственного-общественного управления в России в современных условиях : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Московский педагогический государственный университет. Москва, 2006. 201 с.
14. Роджерс Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. Москва : Прогресс, 1998. С. 57–69.
15. Селигмен А. Проблема доверия. Москва : Идея-Пресс, 2002. 256 с.
16. Тодосова Г.І. Механізми державно-громадського управління загальною середньою освітою в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Київ, 2014. 20 с.
17. Фаренік С.А. Складові теоретичних моделей : специфіка і взаємодія (управлінські аспекти): нова парадигма. *Альманах наукових праць*. Вип. 28. Запоріжжя : ЗПДУ, 2002. С. 115.
18. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию / пер. с англ. Москва : ООО «Издательство АСТ» : ЗАО НПП «Ермак», 2004. 730 с.

Shorobura I. The principles of state-public education management as the main direction of educational policy democratization

The article deals with the principles of state-public education management as the main direction of educational policy democratization. Domestic scientists distinguish three groups of public administration principles. Functioning of the state-public education administration system is impossible without voluntary active participation in the management of representatives of the general in large. At the present stage, public councils and colleges have been set up in the state bodies of Ukraine. They include members of the public.

Public administration of the education system is a productive activity of the society, which contains an active manifestation of civic position, social initiative and social responsibility in the management of the education system. There are three levels of state administration in the educational sphere: the national level; regional level; district level. Scientists study the principles of education public administration. The formation principles of public relations in education are the legitimacy of the decisions, democracy, compliance with the content of management activities and forms of public administration, stimulation of public activity, prospects of public administration goals, collective decision-making and individual responsibility, rotation of public administration participants, adults and children personal participation; traditions and innovations combination. The basic principles of educational democratization are the following: equal opportunities, cooperation, diversity, openness, regionalization, public-state or state-public administration, self-organization, etc.

We can see the prospects for further researches as for the state-public education administration in the issue of directing the activities of public organizations to attract the potential of non-governmental institutions of civil society.

Key words: education, administration, state-public administration of education.